

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedy JUDr. Zdeňka Stibrála a soudců JUDr. Heleny Karetové a JUDr. Miroslava Stoklasy ve věci péče o **nezletilé O. F.**, narozeného dne xxx, a **nezletilého M. F.**, narozeného dne xxx, oba bytem xxx, xxx, zastoupené Úřadem městské části Praha 11, se sídlem Ocelíkova 672/1, Praha 4, jako opatrovníkem, děti **Kristiny F.**, narozené dne xxx, bytem xxx, xxx, zastoupené JUDr. Františkem Zadinou, advokátem se sídlem Slezská 856/74, Praha 3, a **Martina F.**, narozeného dne xxx, bytem xxx, xxx, zastoupeného JUDr. Vladimírou Šaškovou, advokátkou se sídlem Sázavská 3/766, Praha 2, o návrhu matky na zvýšení výživného, k odvolání matky i otce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 22. dubna 2014, č.j. OP 928/2004-764,

t a k t o :

- I. Rozsudek soudu I. stupně se ve výrocích I. a II. mění jen tak, že výše výživného v období od 1.9.2010 do 31.3.2012 činí pro O. 4.500 Kč a pro M. 3.500 Kč a v období od 1.4.2012 nadále činí pro O. 3.200 Kč a pro M. 2.800 Kč, jinak se potvrzuje.
- II. Ve výrocích III. a IV. se rozsudek mění tak, že nedoplatek na zvýšeném výživném za období od 1.9.2010 do 30.9.2014 ve výši 34.500 Kč pro O. a 52.500 Kč pro M. je otec povinen zaplatit k rukám matky do tří dnů od právní moci rozsudku.
- III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

O d ů v o d n ě n í

V záhlaví uvedeným rozsudkem rozhodl soud I. stupně následovně. Vyživovací povinnost otce k nezletilému O., naposledy upravená rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16.8.2004, č. j. 14 Nc 880/2003-154, částkou 3.000 Kč měsíčně se počínaje dnem 1.9.2010 zvyšuje na částku 5.000 Kč měsíčně splatnou vždy do 15. dne v měsíci předem k rukám matky (výrok I.). Vyživovací povinnost otce k nezletilému M., naposledy upravená rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16.8.2004, č. j. 14 Nc 880/2003-154, částkou 2.000 Kč měsíčně se počínaje dnem 1.9.2010 zvyšuje na částku 4.000 Kč měsíčně splatnou vždy do 15. dne v měsíci předem k rukám matky (výrok II.). Nedoplatek na zvýšeném výživném pro nezletilého O. F., za období ode dne 1.9.2010 do dne 22.4.2014 v celkové výši 88.000 Kč je otec povinen zaplatit ve splátkách po 7.300 Kč měsíčně spolu s běžným výživným počínaje měsícem následujícím po měsíci, ve kterém rozsudek nabude právní moci, pod ztrátou výhody splátek, k rukám matky (výrok III.). Nedoplatek na zvýšeném výživném pro nezletilého M. F., za období od 1.9.2010 do 22.4.2014 v celkové výši 88.000 Kč je otec povinen zaplatit ve splátkách po 7.300 Kč měsíčně spolu s běžným výživným počínaje měsícem následujícím po měsíci, ve kterém rozsudek nabude právní moci, pod ztrátou výhody splátek, k rukám matky (výrok IV.) Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok V.).

Po citaci §§ 923 odst. 1, 911, 913 občanského zákoníku soud I. Stupně dovedl, že ke dni 1.9.2010 došlo k podstatné změně poměrů odůvodňující změnu rozhodnutí o výživném pro nezletilé, a to u O. nástupem na druhý stupeň základní školy a u M. nástupem do první třídy základní školy. Náklady na potřeby nezletilých se podstatně zvýšily nejen v souvislosti s nákupem školních pomůcek a hrazením školních aktivit, ale i v souvislosti s rozšiřováním mimoškolních zájmů, obměnou ošacení, obutí, nákupem stravy a hrazením dalších každodenních potřeb nezletilých. U matky soud podstatnou změnu poměrů neshledal. Přihlédl však ke skutečnosti, že matka od posledního rozhodnutí ve věci nepracovala, po celé sledované období její příjem tvořily pouze sociální dávky a finanční pomoc od jejich rodičů, přičemž jí nic nebránilo a nebrání v tom, aby si našla zaměstnání, alespoň brigádně či na zkrácený pracovní úvazek. Na druhou stranu zohlednil, že matka dosud nahrazuje dílem svou vyživovací povinnost osobní péčí o nezletilé. U otce rovněž neshledal podstatnou změnu poměrů. Poukázal na zjištění, že otec ukončil podnikatelskou činnost. Od 1.7.2010 je zaměstnán u společnosti xxx (kterou sám založil a následně převedl na svoji přítelkyni Lenku P. za částku 200.000 Kč), a to jako řidič osobního a nákladního automobilu s průměrným čistým měsíčním příjmem 8.700 Kč. Převod společnosti označil soud I. stupně za ryze účelový s patrnou snahou otce zbavit se svého majetku tak, aby nebylo možné jej exekučně postihnout (otec je zadlužen a je proti němu vedeno několik exekucí) a zohlednit při úvahách o výši výživného pro nezletilé. Neuvěřil přitom tvrzení otce, že nevede s Lenkou P. společnou domácnost, a to zejména za situace, kdy se jim narodila dne xxx dcera E. F. Při stanovení výživného vycházel soud I. stupně z příjmu otce z podnikání v době, než se „začal účelově zbavovat svého majetku“, tj. z částky 25.000 Kč měsíčně čistého. Shora uvedené výživné označil za odpovídající zjištěným majetkovým poměrům, schopnostem a možnostem obou rodičů a zvýšeným potřebám nezletilých. Při stanovení nedoplatku zohlednil zjištění, že za celé sledované období hradil otec výživné v doposud stanovené výši. O nákladech řízení rozhodl dle § 146 odst. 1 písm. a) o.s.ř. ve znění účinném do 31.12.2013.

Proti rozsudku podali odvolání oba rodiče. Otec soudu I. stupně vytkl, že od posledního rozhodnutí soudu o výživném došlo na jeho straně k podstatnému poklesu příjmu. Soud I. stupně také ignoroval, že u otce došlo k důležité změně poměrů v souvislosti s narozením dcery E. dne xxx. K podstatné změně poměrů došlo rovněž na straně matky,

neboť synové jsou již ve věku, kdy i matka má možnost a povinnost přispět na jejich zvýšené náklady rovněž finančně. Navrhl, aby odvolací soud napadené rozhodnutí změnil a návrh na zvýšení výživného zamítl.

Matka soudu I. stupně vytkla, že se nevypořádal s jejím tvrzením, že ke změně poměrů došlo již tři roky před podáním návrhu, tedy uplynutím tří let od poslední úpravy výživného. Pochybení soudu I. stupně shledala i v tom, že povolil plnit dlužné výživné otci ve splátkách. Navrhla, aby odvolací soud potvrdil rozsudek soudu I. stupně za období od 1. září 2010 do 28.3.2012, kdy se narodila nezletilá E. F.; a za období od 11.8.2006 do 31.8.2010 a od 29.3.2012 nadále, aby byl rozsudek zrušen a vrácen soudu I. stupně k dalšímu řízení.

Opatrovník nezletilých se k odvolání rodičů nevyjádřil.

Odvolací soud přezkoumal postupem dle § 212 a § 212a) o.s.ř. napadený rozsudek jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo a dokazování doplnil.

Doplněním dokazování obsahem potvrzení vypracovaného společností xxx bylo zjištěno, že průměrný čistý měsíční příjem otce za období 1-7/2014 činil 6.189 Kč. Matka pobírala v tomto období sociální dávky ve výši od 5.947,-Kč do 7.029 Kč měsíčně (viz poštovní poukázky). Dle přiznání k dani z příjmů fyzických osob otce činily z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti za rok 2010 příjmy 857 221 Kč, výdaje související s příjmy 706.622; za rok 2011 příjmy 182 266 Kč, výdaje související s příjmy 268.259 Kč; za rok 2012 příjmy 21.900 Kč, výdaje související s příjmy 118.141 Kč.

Na základě doplněného dokazování dospěl odvolací soud k následujícím závěrům:

Ke změně poměrů

Závěr, že k podstatné změně poměrů ve smyslu ust. § 99 odst. 1 zákona o rodině odůvodňující zvýšení výživného došlo nárůstem potřeb nezletilých v souvislosti s nástupem O. na II. stupeň ZŠ a M. do I. třídy ZŠ dne 1.9.2010 je správný. Proti požadavku matky na zvýšení výživného tři roky nazpět od podání návrhu odůvodněného jen obecně stojí jednak skutečnost, že matka na otce požadavek k placení zvýšeného výživného od srpna 2006 před podáním návrhu na zvýšení výživného nevznesla a dále zjištění, že matka po ukončení mateřské v roce 2007 měla již možnost nastoupit do zaměstnání a plnit vyživovací povinnost rovněž zčásti finančním příspěvkem (nikoli již jen osobní péčí). Na tomto místě je nutno podotknout, že děti se podílí na životní úrovni obou rodičů, tedy i toho z rodičů, který má nižší životní úroveň třeba právě z důvodu, že není zaměstnán.

K aplikaci ust. § 98 odst. 1 zákona o rodině o přiznání výživného pro nezletilé děti zpětně za dobu do tří let od zahájení řízení se odvolací soud opakovaně ve své rozhodovací praxi vyjádřil. V případech rozhodování o zvýšení výživného stanoveného dříve, ať již dohodou rodičů či rozhodnutím soudu by uvedené ustanovení mělo být aplikováno v zásadě vyjimečně, odůvodňují-li to okolnosti případu. Je totiž třeba brát v úvahu princip právní jistoty povinného rodiče. Zatímco u případů, kdy výživné dosud stanovené nebylo (na něž míří ust. § 98 odst. 1 zákona o rodině především) musí povinný rodič počítat s tím, že nedohodne-li se, výživné určí dle zákonných kritérií soud, u zvýšení výživného má rodič již z minula jasně svou povinnost stanovenou, s ní počítá a podle toho hospodáří, včetně případných dalších plnění poskytovaných dětem nad rámec stanoveného výživného. Nenadále zvýšení výživného za dobu až tří let zpětně může mít z tohoto pohledu na něj zásadní

negativní ekonomický sociální a v neposlední řadě také psychologický dopad. Mělo by být tedy aplikováno spíše výjimečně, zejména v případech, kdy výživou povinná osoba nad rámec stanovené výživného dětem nepřispívá (ať již materiálně či naturálně) a jednání o zvýšení výživného dohodou k úspěchu nevedou. Takové okolnosti v daném případě zjištěny nebyly.

Za další podstatnou změnu poměrů ve smyslu ust. § 99 odst. 1 zákona o rodině nutno označit dle ustálené judikatury zjištění, že dne xxx přibyla otci zákonná vyživovací povinnost k další osobě, dceři E. F. (srov. např. R 14/65). Pokud tuto skutečnost soud I. stupně ve svých závěrech nezohlednil, nepostupoval správně.

K výši výživného

Ze skutkových zjištění vyplývá, že v období od 1.9.2010 do 31.3.2012 dosahoval otec nezletilých průměrného měsíčního čistého příjmu ve výši cca 28.750 Kč. Při stanovení příjmu otce vycházel odvolací soud ze zjištění, že otec nezletilých je zaměstnán u společnosti xxx jako řidič, přičemž příjmy dosahované u této společnosti neodpovídají jeho výdělkovým možnostem a schopnostem. Odvolací soud proto vyšel ze zjištění soudu I. stupně ohledně průměrných výdělků řidičů nákladních automobilů dle statistiky Ministerstva práce a sociálních věcí. K takto stanovenému příjmu ze závislé činnosti připočetl průměrné měsíční příjmy z podnikání a samostatné výdělečné činnosti dle zjištění z přiznání k dani z příjmů otce za roky 2010 a 2011. Vzhledem ke zjištění učiněného z výpovědi otce, že „90 % výdajů šlo k zaplacení dluhů z dřívějších období“, přičemž takové výdaje není možno při stanovení výživného zohlednit, odečetl z příjmů výdaje ve výši 10%. Odvolací soud považuje za odpovídající kritériím zakotveným v ust. § 85 odst. 2 a § 96 odst. 1 zákona o rodině, a to i se zřetelem k ust. § 85 odst. 3 zákona o rodině a Ministerstvem spravedlnosti ČR „Doporučeným výchozím rozmezí pro stavení výše výživného za účelem sjednocení rozhodovací praxe soudů v otázkách výživného na nezaopatřené děti“ výživné ve výši 3.500 Kč měsíčně pro M. a 4.500 Kč měsíčně pro O.

Vzhledem ke zjištění učiněného z výpovědi otce, že společnost xxx nevyvíjela za období, kdy byl jediným společníkem (12.2.2010 – 16.4.2010), žádnou činnost a neměla žádný majetek (čemuž lze uvěřit vzhledem ke krátké době, po kterou podíl ve společnosti vlastnil), upustil odvolací soud od dokazování současných ekonomických výsledků této společnosti. Nelze totiž dovést, že se převodem podílu v této společnosti vzdal majetkového prospěchu, když navíc za převod podílu obdržel finanční plnění. K tvrzení, že tuto společnost nadále fakticky řídí otec (z čehož matka dovozovala větší příjem otce) neoznačila matka žádný relevantní důkaz, resp. nevyšla najevo žádná skutečnost, která by toto tvrzení prokazovala. Především ovšem nebylo zjištěno, že by od této společnosti obdržel jiné příjmy než mzdu.

V roce 2012 se otci nejen zvýšily výdaje v souvislosti se zvýšením počtu vyživovaných osob narozením dcery E., ale současně se mu dle zjištění z přiznání k dani z příjmů za rok 2012 podstatně snížily příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti na minimum. Výdělkovým schopnosti otce od 1.4.2012 se zřetelem ke zjištění z jeho výpovědi, že v oboru zámečnick, ve kterém se vyučil, nikdy nepodnikal a se zohledněním možnosti přivýdělku na základě živnostenského oprávnění, které otce dle zjištění učiněných z jeho výpovědi od roku 1974 dosud opravňuje k podnikání v oblasti nákup, prodej, silniční doprava, demoliční práce a odvoz sutě, odpovídá čistý měsíční příjem ve výši cca 20.000 Kč.

Při této úvaze vycházel opět odvolací soud ze zjištění soudu I. stupně ohledně průměrných výdělků řidičů nákladních automobilů dle statistiky Ministerstva práce a sociálních věcí pro rok 2012, 2013. Za odpovídající shora uvedeným kritériím, které korespondují s kritérii § 913 o.z. považuje odvolací soud výživné od 1.4. 2012 nadále ve výši 2.800 Kč měsíčně pro M. a 3.200 Kč měsíčně pro O. Při stanovení výživného zohlednil odvolací soud zjištění, že oba nezletilí mají potřeby přiměřené jejich věku, přičemž M. dospěl do věku, kdy se jeho výdaje spojené zejména s oblékáním, stravováním a mimoškolními aktivitami blíží výdajům O.

Dlužno dodat, že jelikož naposledy stanovené výživné neodpovídalo kritériím zákona, zejména čistému měsíčnímu výdělku otce ve výši 47.000 Kč, bylo nutno zvažovat, jak mělo být stanoveno dle zákonných kritérií.

Při rozhodování o nedoplatku na výživném vyšel odvolací soud z nesporného tvrzení rodičů o plnění vyživovací povinnosti otce ve výši stanovené posledním soudním rozhodnutím (3.000 + 2.000 Kč). Nedoplatek tak činí za období od 1.9.2010 do 30.9.2014 částku 34.500 Kč pro O. a částku 52.500 Kč pro M. V souladu s ust. § 160 odst. 1 ve spojení s ust. § 211 o.s.ř. uložil odvolací soud tyto částky zaplatit otcí do tří dnů od právní moci rozsudku. Vzhledem k délce řízení o zvýšení výživného měl otec dostatek času utvořit si finanční rezervu a nebylo tak důvodu odchýlit se od zákonné lhůty k plnění.

Vzhledem k uvedenému odvolací soud rozhodnutí soudu I. stupně v souladu s ust. § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř. změnil jak shora uvedeno.

O nákladech odvolacího řízení rozhodl odvolací soud dle § 224 odst. 1, odst. 2 a § 146 odst. 1 písm. a) o.s.ř.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku není dovolání přípustné /§ 238 odst. 1 písm. a) o.s.ř./.

V Praze dne 1. října 2014

JUDr. Zdeněk Stibral, v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Kolářová Lenka